

F12 eettisiä dilemmoja

Mieti mitä **eettisiä ristiriitoja** kuvattuihin tapauksiin liittyy ja mikä olisi moraalisesti paras tapa toimia tilanteessa. Hyödynnä pohdinnassa **filosofista käsitteistöä**.

1. 18-vuotias Pete on palkattuna lapsenvahtina tuttavaperheen luona. Kello on 21.15. Perheen 3- ja 5-vuotiaat lapset ovat jo nukkumassa ja vanhemmat tulevat kotiin vasta klo 23.30. Puhelinta selatessaan Pete huomaa, että lähistöllä, noin sadan metrin päässä, olisi napattavissa harvinainen shiny-Pokémon. Pete tietää, että hänen 10-vuotias pikkusiskonsa ilahtuisi valtavasti, jos Pete saisi napattua Pokémonin ja voisi siirtää sen myöhemmin pikkusiskon sovellukseen.

Peten pitäisi poistua asunnosta viideksi minuutiksi Pokémonin napatakseen. Voiko hän lähteä?

2. Lissu on abiturientti, joka on kuukauden ajan lukulomalla ennen ylioppilaskirjoitusten alkua. Perheen rahatilanne on tiukka, sillä yksinhuoltajaisä on ollut työtön kolmen kuukauden ajan ja pikkuveljen lääkkeet maksavat paljon.

Lissulle tarjotaan tilaisuutta osallistua 2–4 viikkoa kestäviin tosi-tv-ohjelman kuvauksiin, jotka olisivat ohi viimeistään yo-kirjoitusten alkua edeltävänä päivänä. Hän saisi joka tapauksessa 3000 euron osallistumispalkkion ja jos hän voittaisi ohjelman kilpailun, saisi hän 25 000 euroa.

Osallistuminen kuitenkin tarkoittaisi, ettei Lissulle jäisi suunnitellusti aikaa kerrata yo-kirjoituksiin. Pitäisikö Lissun silti osallistua ohjelman kuvauksiin?

3. Make on valmistumassa ylioppilaaksi kohtuullisen hyvin arvosanoin, mutta päättötodistuksen ja yo-todistuksen saannin esteenä on hänen ruotsin numeronsa. Toukokuun alun uusintakokeessa Make yritti korottaa viimeistä kriittistä kurssia hyväksytyksi. Ruotsin opettaja soittaa hänelle kokeen tuloksen: 4½. Eli ei mennyt läpi.

Jos kurssiarvosana pysyy nelosena, Maken on käytävä kurssi uudestaan seuraavana syksynä. Tällöin hänen ylioppilaaksi valmistumisensa viivästyy ainakin puolella vuodella ja jatko-opinnot vuodella.

Opettaja kuitenkin ehdottaa: ”Asunnossani on iso takapiha, jonka ruohonleikkaus kestää pari tuntia. Myös ikkunoiden peseminen ulkoapäin on parin tunnin homma. Jos tulisit leikkaamaan nurmikon ja pesemään ikkunat ja lupaisit samalla kertailla mielessäsi ruotsin epäsäännöllisiä verbejä, voin antaa kurssista arvosanaksi vitosen, eikä valmistumisesi viivästy.”

Miten Maken tulisi toimia?

4. Janni pyytää parhaan ystävänsä Elman mukaan vierailulle isotätinsä luokse. Isotäti on Jannin mukaan tappavan tylsä ja ikävää seuraa, mutta myös valtavan rikas, vailla jälkikasvua ja sairastaa parantumatonta sairautta. Janni on käynyt isotätinsä luona viime aikoina säännöllisesti: ”Sillä aika harva meidän suvusta edes muistaa sitä akkaa, ja jos mä käyn siellä usein, se luultavasti testamenttaa hyvän osan rahoistaan just mulle.”

Kun tytöt ovat kahvittelemassa isotädin luona, Janni poistuu hetkeksi vessaan. Silloin isotäti, joka Elmasta on varsin ystävällinen ja yksinäisen oloinen vanha rouva, kysyy puoliääneen Elmalta: ”Janni on sitten kiltti tyttö. Hän on varmaan usein kertonut sinulle minusta? Oletko kuullut mitä mieltä hän on vanhasta isotädistään?”

Mitä Elman tulisi vastata?